

Motion till riksdagen 2021/22:3967

av **Gulan Avci m.fl. (L)**

Ett konkurrenskraftigt nordiskt skatteavtal

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över utformningen av det nordiska skatteavtalet och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Skatteavtal är internationella traktater som ingås mellan länder. Avtalen fördelar bland annat beskattningsrätten i fall då två länder gör anspråk på att beskatta samma inkomst och undanröjer på så sätt internationell dubbelbeskattning. För ett litet exportberoende land som Sverige är möjligheten att ingå skatteavtal med andra länder av stor betydelse. Skatteavtalen skapar förutsägbarhet och reder ut konflikter mellan beskattningssystem, och de har på så vis en viktig funktion i att uppmuntra till nationsöverskridande investeringar. Undersökningar visar att direktinvesteringarna mellan två länder som ingått ett skatteavtal är 21 % högre än mellan länder som inte har ingått ett skatteavtal. Skatteavtalen är också av stor betydelse för rättssäkerheten och förutsägbarheten i beskattningen av enskilda arbetstagare. Sverige har i dag runt 130 skatteavtal med olika länder (Skatteverket, 2021). Liberalerna värnar om takten i avtalsarbetet: Att avtal sluts med viktiga handelsnationer är av stor betydelse för svensk konkurrenskraft. Det är också av stor vikt att redan ingångna avtal kontinuerligt följs upp och utvärderas i takt med att omvärlden förändras.

Det nordiska skatteavtalet trädde i kraft den 1 januari 1998. Avtalet, som omfattar Danmark, Färöarna, Finland, Island, Norge och Sverige, är av stor betydelse för över 60 000 gränspendlare som finns i Norden (pandemin ej inräknad). Inte minst gränstängningen under pandemin och de konsekvenser som denna har haft i nordiska gränsområden har kastat ljus på gränspendlarnas och gränsregionernas situation. Dagligvaruhandeln i våra gränskommuner har gått på knäna, och arbetslösheten har nått nya toppar. Brister i utformningen av det nordiska avtalet har under lång tid påpekats av gränspendlare och intresseorganisationer. Undersökningar visar att många gränspendlare uppfattar att det är svårt att få rätt information om avtalets innebörd och om hur avtalet

påverkar den egna beskattningssituationen. Reglerna uppfattas som administrativt betungande och osäkerheten kring hur avtalet ska tillämpas skapar en rädsla för att drabbas av restskatt. En ofta återkommande kritik är den bristande koordinationen mellan skatterätten och socialförsäkringsrätten i internationella nordiska kontexter, där särskilt företagare upplever problematik med att privata förhållanden vid sidan av anställningen kan komma att få en oproportionerligt stor betydelse för det slutliga skatteuttaget.

Avtalet har också i praxis visat sig ha vissa märkliga konsekvenser. År 2012 meddelade Högsta förvaltningsdomstolen en dom i ett mål avseende frågan om var arbete ska anses vara utfört enligt det nordiska skatteavtalet. Domstolen fann att fysisk närvaro är ett krav för att ett arbete ska anses vara utfört i ett annat land än det land som den skattskyldige har som hemvist. Utgången i målet kan vid första anblick framstå som logisk men framstår vid närmare eftertanke som svåröfrenlig med den pågående rörelsen mot alltmer digitala arbetsrutiner. Att beskattningen av samma person skiljer sig åt beroende på om denne väljer att arbeta fysiskt på arbetsplatsen eller hemifrån framstår som mindre motiverat i en tid då allt fler arbetar flexibelt. Rättsfallet visar att även skattelagstiftning som bygger på internationella skatteavtal, i likhet med all annan skattelagstiftning, kontinuerligt måste ses över och uppdateras i takt med att verkligheten förändras.

Särskilt för svenska sjömän har utformningen av det nordiska skatteavtalet visat sig ha oförutsedda och negativa konsekvenser i praxis. År 2018 meddelade Högsta förvaltningsdomstolen en dom i ett fall som avsåg beskattning av en svensk sjöman som var bosatt i Sverige och anställd på ett danskt fartyg. I målet konstaterades att svenska sjömän som är obegränsat skattskyldiga i Sverige måste deklarerat sin inkomst av tjänst för samtliga specifika resor som fartyget de arbetar på har gjort – om fartygets resor inte möter kriteriet internationell trafik. Utgången i målet riskerar att leda till en mycket oförutsägbar beskattningssituation för svenska sjömän. Avgörandet innebär i praktiken att mycket höga krav ställs såväl på administration som på kunskap om skattesystemet för att kunna leva upp till gällande rätt. Även detta rättsfall visar på bristerna i utformningen av avtalet och på hur dessa brister drabbar enskilda på ett oacceptabelt sätt. Utöver en revidering av det nordiska skatteavtalet, som skulle förbättra villkoren för svenska sjömän, driver Liberalerna även på för en rad viktiga skattereformer i syfte att stärka den svenska sjöfartens konkurrenskraft. Vi vill tillsätta en utredning i syfte att revidera det svenska tonnageskattesystemet, som i praktiken har visat sig ha vissa oförutsedda begränsningar. I en sådan undersökning ingår även att se över utformningen av nettomodellen, som sedan en lagändring 2020 har urholkats. Vi vill också se en översyn av stämpelskatten, som har många negativa effekter inte minst för sjöfarten. Våra formella yrkanden på dessa områden ligger i en särskild kommittémotion om infrastruktur.

Det är hög tid att det nordiska skatteavtalet, som utformades för nu mer än 20 år sedan, blir föremål för en översyn och en modernisering. Det är en rättssäkerhetsfråga för alla de som arbetar och pendlar över de nordiska gränserna, som med nuvarande reglering inte sällan utsätts för en betydligt större rättsosäkerhet gällande den enskilda beskattningssituationen än vad som hade tolererats i det ordinära skattesystemet. Det är också en fråga om att värna det viktiga utbytet mellan de nordiska länderna.

Johan Pehrson (L)

Lina Nordquist (L)

Mats Persson (L)

Maria Nilsson (L)

Christer Nylander (L)

Allan Widman (L)